

Kvartalsvis nasjonalregnskap: Husholdninger og ideelle organisasjoner. Inntekter, utgifter og sparing

Gisle Frøiland

Spareraten for husholdninger og ideelle organisasjoner var 14,9 prosent i 1. kvartal 2005, mot 12,9 prosent i samme periode i 2004. Sparingen var høyest i 1. og 2. kvartal i årene 2002 til 2004. Husholdninger og ideelle organisasjoner hadde høyest disponibel inntekt i 4. kvartal hvert år. Lønnsinntektene er husholdningenes viktigste inntektskilde, og disse var høyest i 3. og 4. kvartal. Husholdningenes inntekter fra aksjeutbytte har økt kraftig de siste årene og har bidratt sterkt til den høye sparingen.

Statistisk sentralbyrå har for første gang beregnet husholdningenes inntekter og utgifter på kvartal etter definisjonene gitt i SNA93 og ESA95. Sentrale makroøkonomiske variable som disponibel inntekt, sparing og netto finansinvestering vil heretter publiseres løpende på kvartal i forbindelse med publiseringen av KNR tall. Hittil har en bare beregnet disse størrelsene for hele år i tilknytning til årsregnskapene. Kvartalsberegningene starter i første kvartal 2002 og går for tiden fram til første kvartal 2005 som andre tall som er publisert fra KNR.

Lønnsinntektene er husholdningenes største inntektskilde

De fleste husholdningene i Norge har sin viktigste inntektskilde fra lønnet arbeid. Gjennomgående har husholdningene høyest inntekt fra lønn i 3. kvartal. I følge påløptprinsippet (se boks) skal inntekt henføres til den perioden arbeidet finner sted, og i prinsippet skulle derfor inntektene fra lønn være lavere i 3. kvartal grunnet ferie. I det norske nasjonalregnskapet følger imidlertid ikke dette prinsippet fullt ut, og har i stedet valgt å beregne bedriftenes påløpte kostnader knyttet til ansettelsesforholdet. For offentlig forvaltning er imidlertid kostnadene knyttet til utførte timeverk. Unntaket er begrunnet i at produksjonen i offentlig forvaltning skal framkomme som summen av kostnadskomponentene og samtidig reflektere arbeidsinnsatsen i virksomheten. For bedrifter utenfor offentlig forvaltning betyr føringsprinsippet at lønnskostnadene for bedriftene (og dermed lønnsinntektene for husholdningene) påløper også når lønnstakerne tar ut ferie. Det høye nivået på lønnsinntekter i 3. kvartal skyldes for en stor del at antallet ferievikarer

er høyt, men også at effekten av vårens lønnsoppgjør slår inn mer i dette kvartalet enn de to foregående kvartaler.

Høy næringsinntekt i husholdningene i 3. kvartal

Husholdningenes inntekter fra blandet inntekt, som i tillegg til inntekter fra egen næringsvirksomhet også inneholder et beregnet driftsresultat i bolignæringen, har et markant kvartalsmønster som viser at inntektene er klart høyere i 3. kvartal enn i de andre kvartalene. Lavest inntekt fra næringsvirksomhet har husholdningene gjennomgående i 2. kvartal. Årsakene til dette mønsteret finnes i næringsstrukturen. Husholdningene som selvstendig næringsdrivende er sterkt involvert i næringer som jordbruk og skogbruk. Spesielt innen jordbruk er det store sesongvariasjoner og naturlig nok er produksjonen størst under høstingen, som for en stor del skjer i 3. kvartal. I tillegg er produktinnsatsen, som er en utgift, størst i 2. kvartal. Men husholdningene er også representert som eiere av bedrifter innen næringen varehandel. Denne næringen har også et markert sesongmønster der 4. kvartal skiller seg ut med spesielt høy produksjon. Dette skyldes den høye omsetningen i forbindelse med julehandelen.

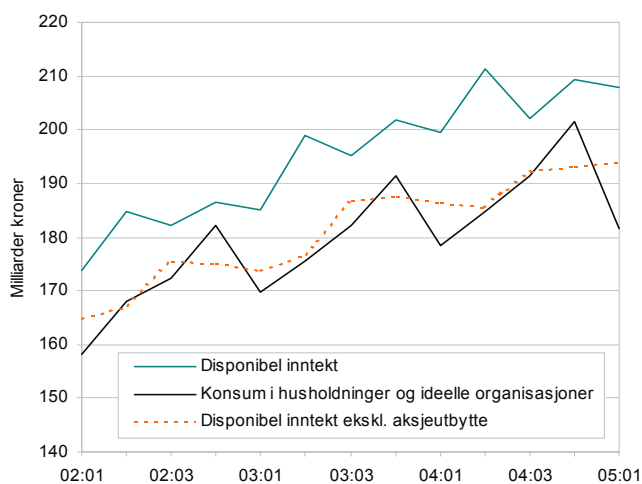
Som nevnt inneholder posten blandet inntekt også et beregnet driftsresultat fra egen bolig. Denne inntekten viser ikke noe spesielt sesongmønster og utgjør omtrent halvparten av blandet inntekt.

Lavere renteutgifter og -inntekter, høyere aksjeutbytte

De siste årene har husholdningene opplevd til dels store svingninger i både formuesutgifter og i formuesinntekter. Formuesutgiftene som i all hovedsak består av renteutgifter, har falt kraftig etter at rentene på lån begynte å synke i 1. kvartal 2003. Renteutgiftene sank

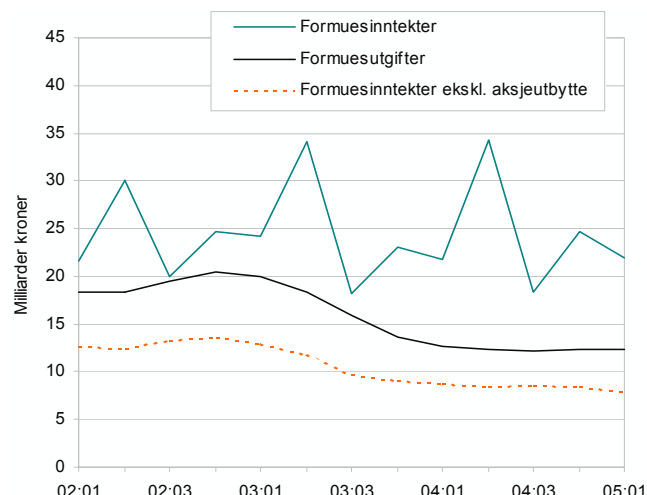
Gisle Frøiland er rådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap i Statistisk sentralbyrå (gif@ssb.no)

Figur 1. Disponibel inntekt og konsum

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2. Formuesinntekter og -utgifter

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Registreringstidspunkt: Påløptprinsippet

Nasjonalregnskapet bygger på internasjonale retningslinjer. Et prinsipielt viktig punkt i den institusjonelle delen av nasjonalregnskapet, er registreringstidspunkt for de ulike transaksjonsvariablene. Internasjonale retningslinjer anbefaler at påløptprinsippet benyttes ved beregningen av nasjonalregnskap. (ENS 1995, § 1.57. SNA 1993, § 2.63-2.66)

Påløptprinsippet sier at de ulike inntekts- og utgiftsstrømmene registreres på tidspunktet for når økonomiske verdier skapes, omformes, utveksles eller slettes, eller når krav og forpliktelser oppstår, omformes eller kanselleres. Prinsippet sier dermed at f.eks. renter, lønn, skatter og avgifter registreres i den perioden de påløper uavhengig av om de betales i denne periode eller ikke. I forhold til beregningen av kvartalsvise inntekts- og utgiftstall i det institusjonelle nasjonalregnskapet medfører påløptprinsippet en del utfordringer. Spesielt er det utfordringer knyttet til den kvartalsvise fordelingen av enkelte skatter og avgifter, men også aksjeutbytte byr på utfordringer. I offentlige regnskap benyttes til dels bokføringsprinsippet som sier at transaksjonen registreres når den betales eller mottas. Det har blitt gjort forsøk på å faseforskyve innbetalte skatter og avgifter, men denne metoden viste seg å medføre til dels store svingninger mellom kvartalene som ikke hang sammen med de underliggende økonomiske aktivitetene som genererte skatte- og avgiftsfordringene. I tillegg er det problemer med enkelte skatter og avgifter som betales en gang eller to ganger i året, men som i følge påløptprinsippet skal føres som en jevn strøm gjennom året. Et eksempel på en slik skatt, er årsavgiften på bil og motorsykkel. Denne forfaller til betaling i 1. kvartal, men er knyttet til å eie bilen eller motorsykkelen gjennom hele året. I følge påløptprinsippet skal da både statens inntekter og husholdningenes utgifter spres jevnt over kvartalene, og det er slik denne skatten føres nå. Et annet eksempel er hva husholdningene faktisk betaler i skatt på et gitt tidspunkt, og hva påløptprinsippet gir av resultat på samme tidspunkt. En husholdning kan betale for lite skatt gjennom hele året (år t) og dermed bli skyldig

restskatt når ligningen er klar (år t+1). Påløptprinsippet sier imidlertid at det er den beregnede påløpte skatten som registreres som betalt (år t). Den aktuelle husholdningen vil altså ha mer "penger i lomma" enn det institusjonelle regnskapet viser (år t) og vil ha mindre "penger i lomma" året etter (år t+1). Det er imidlertid også slik at skattereglene åpner for at en husholdning kan tjene inntil en viss sum hvert år uten at det påløper noen skatt. Dessuten vil den ytterste konsekvensen av påløptprinsippet være at ingen skatt påløper før husholdningene har opptjent mer inntekt enn denne grensen satt av skattemyndighetene. Det vil i prinsippet si at i starten av hvert skatteår, er den påløpte skatten null, for deretter å gradvis øke gjennom året. En slik føring er imidlertid lite hensiktsmessig, og vi har i stedet valgt å gjøre en tilnærming der den påløpte skatten følger de løpende lønnsinntektene.

Det er altså klart at vi ved å benytte påløptprinsippet vil generere inntekts- og utgiftsstrømmer på tidspunkter der husholdningene ikke uten videre har mulighet til å bruke inntektene eller ikke har betalt utgiften. Dette kan dermed medføre at sammenhengen mellom f.eks. inntekt og konsum i en periode blir svak, i hvert fall om vi antar at en del av konsumet blir bestemt av hva husholdningene "har i lomma" på et hvert tidspunkt. Det er altså ikke uproblematisk å benytte påløptprinsippet og det er viktig at brukeren av denne typen statistikk er klar over føringsprinsippene som ligger til grunn for beregningene. Det er også verd å legge merke til at påløptprinsippet ikke bare skaper utfordringer for kvartalsberegningene, men også årsberegningene. I regnskapet som presenteres her er påløptprinsippet brukt der det har vært praktisk mulig og faglig forsvarlig.

Referanser

Det europeiske nasjonalregnskapssystem ENS 95, NOS C522, Statistisk sentralbyrå.
System of National Accounts 1993 (SNA 93), FN m.fl.

Tabell 1. Husholdninger og ideelle organisasjoner. Inntekter og utgifter¹. Milliarder kroner

	2003*	2004*	03:1	03:2	03:3	03:4	04:1	04:2	04:3	04:4	05:1
Blandet inntekt	108,3	115,7	25,9	24,7	29,7	28,1	27,8	26,1	31,7	30,0	29,3
+ Lønnsinntekter	731,6	761,3	179,8	182,9	185,2	183,8	184,5	190,5	193,3	193,0	193,0
+ Formuesinntekter	99,8	99,1	24,3	34,2	18,2	23,1	21,8	34,2	18,4	24,7	22,0
Herav: Aksjeutbytte	56,2	64,7	11,3	22,3	8,5	14,1	13,0	25,7	9,8	16,2	13,9
- Formuesutgifter	67,9	49,6	20,0	18,4	15,9	13,7	12,7	12,4	12,2	12,3	12,4
= Primære inntekter	871,9	926,6	210,0	223,4	217,2	221,3	221,3	238,6	231,2	235,4	231,9
+Pensjonerogstønaderfraoffentlig forvaltning	245,7	255,6	57,8	59,9	63,0	64,9	64,2	63,4	62,5	65,5	65,2
+ Ytelser fra kasser og fond	23,5	24,4	5,8	5,9	5,9	5,9	6,1	6,1	6,1	6,1	6,4
+ Overføringer til ideelle organisasjoner, netto	21,0	20,4	5,3	5,2	5,2	5,4	5,1	5,0	5,1	5,2	5,6
- Skatt av inntekt og formue mv. ²	336,9	358,0	82,8	84,2	85,2	84,6	86,8	89,6	90,9	90,7	89,7
- Premier til kasser og fond	40,5	43,2	10,1	10,1	10,1	10,1	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
- Andre overføringer, netto ³	3,7	3,3	0,9	1,0	0,7	1,0	-0,4	1,2	1,2	1,3	0,7
= Disponibel inntekt	780,9	822,5	185,1	198,9	195,2	201,7	199,6	211,5	202,1	209,4	207,8
+ Korreksjon for sparing i pensjonsfond	17,0	18,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,6	4,6	4,6	4,6	4,7
- Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	719,0	756,1	169,6	175,7	182,3	191,4	178,4	184,7	191,5	201,6	181,5
= Sparing	79,0	84,7	19,8	27,5	17,2	14,5	25,8	31,4	15,2	12,4	31,0
+ kapitaloverføringer, netto	-0,8	-0,9	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
- Netto anskaffelse av ikke- finansiell kapital (realinvesteringer)	24,0	31,5	6,5	5,9	5,6	6,0	6,6	7,6	7,6	9,8	9,8
= Netto finansinvestering	54,2	52,2	13,0	21,5	11,4	8,3	19,0	23,5	7,4	2,4	20,9
Memo: Sparerate, prosent	10,1	10,3	10,7	13,8	8,8	7,2	12,9	14,8	7,5	5,9	14,9

* Foreløpige tall.

¹ På grunn av avrundning summerer ikke underkomponentene seg nøyaktig opp til totaltallene.

² Skatt av inntekt og formue inkluderer både arbeidsgiveravgift og medlemspremier til folketrygden.

³ Andre overføringer består av overføringer til og fra utlandet, og overføringer til husholdninger fra innenlandske sektorer utenom det offentlige, regnet netto.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

gjennom hele 2003, og stabiliserte seg fra 2. kvartal 2004. Den samme utviklingen finner vi igjen når det gjelder renteinntektene. Til tross for at lånebeholdning og innskudd i rentebærende papirer har økt i perioden vi ser på, har den reduserte rentesatsen hatt en dominerende effekt.

Husholdningenes mottatte aksjeutbytte har økt kraftig i perioden vi ser på. Det er grunn til å tro at mesteparten av økningen kan skyldes skattemessige tilpasninger og utviklingen representerer således neppe en tendens som vil fortsette (se også boks om sektoromfang). I kvartalsberegningene av mottatt aksjeutbytte har nasjonalregnskapet lagt til grunn at mesteparten av aksjeutbytte betales i 2. kvartal. Det er foreløpig vanskelig å si noe helt sikkert om kvartalsfordelingen, så slike forutsetninger gjør at tallene er usikre. Grunnen til at mesteparten av aksjeutbyttet inntektsføres i 2. kvartal er opplysninger fra Oslo børs om de børsnoterte selskapene. De fleste børsnoterte selskaper betaler utbytte i 2. kvartal. Det er imidlertid kun en liten del av husholdningenes totale mottatte aksjeutbytte som har kommet fra børsnoterte selskaper de siste årene.

Pensjoner og stønader

Mye av informasjonen som benyttes til å beregne husholdningenes inntekter og utgifter på kvartal kommer fra andre sektorer i økonomien. Spesielt er informasjon fra offentlig forvaltning svært viktig for å beregne visse inntekt og utgiftsstrømmer. Når det gjelder overføringer fra det offentlige til husholdningssektoren er

hovedkilden for disse tallene det kvartalsvise statsregnskapet som settes sammen av finansdepartementet, og seksjon for nasjonalregnskap gjør ingen større endringer ved implementeringen av disse tallene. Overføringene til husholdningene fra offentlig forvaltning økte gjennom 2002 og 2003, mens overføringene ser ut til å ha stabilisert seg noe i 2004. Sesongvariasjonene forteller at 4. kvartal gjennomgående har ligget høyt de siste par årene, mens 1. kvartal ligger noe lavere. Det er allikevel vanskelig å tolke noe ut av dette før vi ser på lengre serier.

Skatt på inntekt og formue: Følger utviklingen i inntektene

Det kvartalsvise institusjonelle nasjonalregnskapet har som et hovedprinsipp at inntekter og utgifter registreres når de påløper og ikke når de bokføres (se egen boks). Utviklingen i husholdningenes utgifter til skatt har derfor blitt beregnet ved å la skattene i størst mulig grad følge inntektsstrømmene som genererer skattene. Foreløpig er det laget en relativt enkel metode for dette, men metodene evalueres og forbedres stadig. Av den grunn vil kvartalsfordelingen på skatt for en stor del følge utviklingen i spesielt lønnsinntektene som er den klart dominerende inntektsvariabelen for husholdningssektoren sett under ett.

Disponibel inntekt - høyest i 2. og 4. kvartal

Disponibel inntekt er en viktig makroøkonomisk variabel. Den forteller hva husholdningene har til disposisjon for konsum og sparing når alle inntekt- og utgiftsstrømmer i regnskapet er beregnet. Sparing kan

Sektordefinisjon og omfang

I publiseringen av det kvartalsvise institusjonelle sektorregnskapet er sektoren husholdninger og sektoren ideelle organisasjoner slått sammen til en hovedsektor. Nedenfor gis definisjonene av de to undersektorene og en viktig konsekvens av sektoravgrænsingen forklares.

I nasjonalregnskapet defineres *ideelle organisasjoner* på følgende måte:

Ideelle organisasjoner (private ikke-forretningsmessige konsumentorienterte institusjoner) omfatter ikke-markedsrettede organisasjoner med virksomhet rettet mot husholdningene. Sektoren omfatter produksjonsvirksomhet utenfor offentlig forvaltning, hvor produserte varer og tjenester gis bort eller selges til sterkt reduserte priser som ikke gjen-speiler kostnadene ved produksjonen. Sektoren omfatter blant annet idrettslag, korps, religiøse, humanitære og politiske foreninger og lag. Dessuten omfatter sektoren arbeidstakerorganisasjoner og yrkessammenslutninger. Legater klassifiseres som ideelle organisasjoner uansett om de administreres av det offentlige eller av private.

Husholdninger defineres på følgende måte:

En husholdning defineres som en eller flere personer som deler bolig og har felles ressurser (inntekt og formue) som kan anvendes på felles konsum av varer og tjenester. Eksempler på felles konsum er konsum av matvarer, bil, båt, møbler og annet inventar i boligen.

Husholdningene kan splittes ytterligere opp basert på sosio-økonomiske kjennetegn. En legger da til grunn hvor hovedinntektstakeren i husholdningen mottar mesteparten av inntekten sin. Den vanligste oppdelingen er husholdninger som klassifiseres som: (1) Personlig næringsdrivende, (2)

pensjonister, trygdede og studenter mv. og (3) lønnsinntakere.

Personlig næringsdrivende hører altså med i husholdningssektoren. Personlig næringsdrivende omfatter personer med egen næringsvirksomhet som driver virksomheten for egen regning og risiko (ubegrenset ansvar). Dette betyr at aksjeselskap der en eller flere husholdninger eier alle aksjene definisjonsmessig ikke hører inn under husholdningssektoren, men klassifiseres i stedet under sektoren for ikke-finansielle foretak. Et eksempel:

En tømmerer er personlig næringsdrivende, men bestemmer seg for å opprette et aksjeselskap. Tømmereren skifter da klassifisering fra å være personlig næringsdrivende til å bli lønnsinntakere. Driftsresultatet fra tømmerens aksjeselskap blir nå inntektsført i sektoren for ikke-finansielle foretak. Tømmereren mottar lønn og evt. aksjeutbytte på sine aksjer i tømmerforetaket. Dette skillet mellom personlig næringsdrivende og aksjeselskaper kan nok virke kunstig, siden eiere av aksjeselskap i praksis bestemmer hva aksjeselskapet skal gjøre. I det siste har det vært spesielt fokus på de høye utbytteinntektene i husholdningssektoren. Det kan tyde på at det er husholdninger som har aksjemajoriteten i selskaper som selv har bestemt hvor mye utbytte selskapet skal betale. Dette kan igjen ha skattemessige årsaker. Dersom disse aksjeselskapene hadde vært plassert i husholdningssektoren, ville utbyttene også ha blitt utgiftsført, og dermed utlignet inntektene.

Referanse

Røstadsand, Jon Ivar (1998): Husholdningssektoren i nasjonalregnskapet. Sektorer og undergrupper, Notater 98/69, Statistisk sentralbyrå.

imidlertid være negativ slik at husholdningene bruker mer enn den løpende disponible inntekten skulle tilsi. Da må husholdningene låne penger eller trekke på sine finansaktiva for å finansiere forbruket.

Kvartalsmønsteret viser at disponibel inntekt gjennomgående er høyest i 2. og 4. kvartal. Dette mønsteret er imidlertid sterkt påvirket av kvartalsmønsteret til mottatt aksjeutbytte. Om vi tar ut aksjeutbytte vil kvartalsmønsteret vise høyest disponibel inntekt i 3. og 4. kvartal. Dette skyldes at lønnsinntektene og næringsinntekten da får mye større betydning for kvartalsmønsteret til disponibel inntekt.

Den disponible inntekten til ideelle organisasjoner lå på rundt 30 milliarder kroner i året i perioden vi ser på, og inntektene antas å følge utviklingen i konsumet deres. Konsumet i ideelle organisasjoner viser ikke noe markant kvartalsmønster, men det må påpekes at datagrunnlaget for beregninger av dette kvartalsmønsteret er usikkert. Disponibel inntekt i ideelle organisasjoner har derfor liten betydning for kvartalsmøn-

steret til disponibel inntekt i hovedsektoren husholdninger og ideelle organisasjoner.

Sparing: Real- og finansinvesteringer

Husholdninger og ideelle organisasjoners sparing framkommer etter at konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner er trukket fra disponibel inntekt korrigert for sparing i pensjonsfond (se boks).

Sparingen er høyest i 1. og 2. kvartal, og lavest i 4. kvartal, men også sparingen blir sterkt påvirket av kvartalsmønsteret til mottatt aksjeutbytte. Regner vi sparingen eksklusive aksjeutbytte er den høyest i 1. og 3. kvartal og klart lavest i 4. kvartal. Den lave sparingen i 4. kvartal skyldes høyt forbruk i forbindelse med julefeiringen.

Sparingen kan benyttes til enten realinvesteringer eller finansinvesteringer. Siden sparingen svinger relativt kraftig gjennom året, og realinvesteringene ikke har et spesielt markant kvartalsmønster, vil finansinvesteringene også svinge kraftig.

Noen definisjoner og forklaringer av inntekts- og utgiftsstrømmer

Blandet inntekt omfatter driftsresultatet i bolignæringen samt næringsinntekten til de personlig næringsdrivende. Næringsinntekten til de personlig næringsdrivende skiller seg fra driftsresultatet slik det framkommer i andre sektorer ved at det implisitt også inneholder avlønning av arbeid utført av eierne eller deres familie.

Kort om lønnsinntekter og lønnskostnader

Husholdningssektoren har både lønnsinntekter og lønnskostnader. Inntekts- og utgiftsstrømmene som omfatter lønnskostnader kan splittes i lønn og trygde- og pensjonspremier. For husholdningene føres disse inntekts- og utgiftsstrømmene på følgende måte:

- På utgiftssiden i husholdningssektoren inngår lønnskostnader hovedsaklig hos personlig næringsdrivende og ideelle organisasjoner.
- Husholdningssektoren er den eneste innenlandske sektor som mottar lønnsinntekter. Det vil si at alle lønnskostnader for økonomien, korrigert for lønn til og fra utlandet, blir tilsvarende lønnsinntekter for husholdningssektoren. Lønn kan fritt benyttes til konsum, gis bort eller spares, mens trygde- og pensjonspremier betalt av arbeidsgiver (som del av lønnskostnaden) føres via husholdningssektoren til forsikringsgiver, selv om arbeidsgiver betaler forsikringsgiver direkte. Føringsmåten benyttes for å vise de faktiske strømmene:
 1. For arbeidsgiverne er trygde- og pensjonspremier en del av totale lønnskostnader.
 2. For husholdningssektoren er dette en bundet del av inntektene som kun kan brukes til å betale utgifter til trygde- og pensjonspremier.

Ytelser fra og utgifter til livs- og pensjonsforsikring:

Livsforsikring er både omfordeling av risiko, produksjon av tjenester og en form for sparing. Den delen av premien som forsikringselskapene tar for å administrere risiko, sies å være produksjon av livsforsikringstjenester. Netto premier (brutto premier minus verdien av tjenesten) er det husholdningene en gitt periode plasserer i forsikringssektoren. I nasjonalregnskapet føres individuell livsforsikring forskjellig fra pensjonsforsikring og kollektiv livsforsikring:

- Individuell livsforsikring betraktes som en spareform, på linje med f.eks. bankinnskudd. Fellesnevneren for indivi-

duelle livsforsikringsavtaler er frivillig sparing. Betaling av netto premier er en måte å plassere sparepenger på, mens å motta ytelse betyr å tære på sparekapital og er altså helt parallelt med å plassere penger på en bankkonto. Nettopremier og ytelser vises derfor ikke som inntekts- og utgiftsstrømmer, men framgår på nasjonalregnskapets konto for finansinvesteringer, men da kun som nettoeffekt.

- Folketrygden inngår ikke i forsikringssektoren, men inngår som en del av statsforvaltningen. Dette skyldes hovedsakelig at folketrygden omfatter hele samfunnet og ikke bare betalende medlemmer og deres pårørende. Videre tar staten hensyn ut over de rent forsikringsmessige ved fastsettelse av premier, som f.eks. fordelingspolitiske virkninger. Det vil si at ytelsene den enkelte mottar ikke nødvendigvis står i forhold til det som er betalt inn i premie. Betaling av premier til slike obligatoriske statlige forsikringsordninger betraktes som en utgift for husholdningene, mens ytelsene fra slike ordninger inntektsføres for den del av husholdningene som mottar støtte.
- Nasjonalregnskapet betrakter pensjonsforsikring og kollektiv livsforsikring som en mellomting mellom individuell livsforsikring og obligatoriske statlige forsikringsordninger, som f.eks. Folketrygden. De fleste medlemmer betrakter premier og ytelser knyttet til kollektiv livsforsikring som utgifter og inntekter, og ikke som innskudd og uttak av sparepenger. Samtidig kan pensjons- og kollektiv livsforsikring sees på som en spareform på samme måte som individuell livsforsikring.

Korreksjon for sparing i pensjonsfond

- I nasjonalregnskapet anses husholdningene som eiere av reservene i pensjonsforsikring og kollektive forsikringsordninger. I det institusjonelle nasjonalregnskapet føres imidlertid både innbetalinger og utbetalinger til og fra slike fondsbaserte ordninger som løpende inntekter og utgifter. Alternativt kunne slike inn- og utbetalinger blitt sett på som innskudd og uttak av finanskapital. Siden nasjonalregnskapet har valgt å føre strømmene som inntekter og utgifter, er det nødvendig å innføre en korreksjonspost som tilsvarer nettoplasseringen i fondene i den aktuelle perioden. Dette gjøres for at strømmene ikke skal påvirke husholdningenes egentlige sparing. Denne posten kalles "korreksjon for sparing i pensjonsfond".